

۲۰۹۴۱۹.

جامعه شناسی فرهنگی

تالیف:

دکتر بهناز نوری کورعباسلو

دکتر محمد بیدگلی

www.ketab.ir

سرشناسه	:	نوری کورعباسلو، بهناز، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	جامعه‌شناسی فرهنگی / تالیف بهناز نوری کورعباسلو، محمد بیدگلی.
مشخصات نشر	:	تهران: کیان دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۴ ص.
شابک	:	۳۲۰۰۰۰ ریال 978-600-7580-85-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	جامعه‌شناسی
موضوع	:	Sociology
موضوع	:	فرهنگ
موضوع	:	Culture
شناسه افزوده	:	بیدگلی، محمد، ۱۳۵۳ -
رده بندی کنگره	:	HM۶۰۶
رده بندی دیویی	:	۳۰۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۰۸۷

جامعه‌شناسی فرهنگی

تألیف:	دکتر بهناز نوری کورعباسلو، دکتر محمد بیدگلی
ناشر:	انتشارات کیان دانش
نوبت چاپ:	اول / ۱۳۹۹
تیراژ:	۱۰۰ نسخه
حروفچینی:	موسسه مهراد
چاپخانه:	موسسه مهراد
مطبع:	موسسه مهراد
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۰-۸۵-۱
قیمت:	۳۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای مولفین محفوظ است

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - روبروی درب اصلی دانشگاه تهران خیابان

فخر رازی - پلاک ۸۵

تلفن: ۶۶۴۱۱۷۲۰

مقدمه

یکی از معضلات جدی ما در علوم انسانی عبارت است از کیفیت آثار و منابعی که در این علوم داریم. نثر بسیاری از متون، اعم از تالیف یا ترجمه نوعاً پیچیده، مبهم، دشوار، انتزاعی و در یک کلام غیر قابل فهم برای خواننده است. به نظر می‌رسد که بسیاری از نویسندگان این آثار بیش از آنکه دغدغه انتقال مطالب و مفاهیم را به خواننده داشته باشند، به فکر اعتبار علمی و پرستیژ اجتماعی شان هستند. نگران هستند که مبدا ساده نویسی سبب شود تا سطح مطالب پایین بیاید و در نتیجه این گونه قضاوت شود که نویسنده خیلی هم عالم و فرهیخته نیست. اما این کتاب یک تفاوت اساسی با سایر آثار مشابه با خود دارد و آن در روانی و ساده بودن انشای این کتاب است که در مقایسه با آثار دیگر دارد. منابع و مآخذ ما در حوزه‌های علوم انسانی از متون خارجی یعنی انگلیسی، امریکایی، آلمانی و یا فرانسوی می‌باشد. اگر چه باور آن برای دیگران ممکن است ثقیل و سنگین به نظر برسد، اما در بسیاری از موارد نامفهوم بودن متن فارسی به دلیل عدم درست نویسنده یا د ترجمه استن اولیه می‌باشد.

برای همه کسانی که در مورد این شئون از یک متن خارجی به فارسی ترجمه نمایند، یا مطلبی را استخراج نمایند، بعضاً اتفاق می‌افتد که مشرق همه لغات یک جمله یا یک پاراگراف را به فارسی می‌داند اما در عین حال معنی آن جمله یا متن اصلی را نمی‌تواند به طور کامل درک نماید. در این گونه موارد مترجم آن جمله یا متن را کلمه به کلمه ترجمه کرده و حتی الامکان سعی می‌نماید که عین همان متن اصلی را به فارسی بنویسد بدون آنکه به درستی به معنی آن پی برده باشد. قطعاً این گونه جملات و عبارات گنگ، ثقیل و نامفهوم از آب در می‌آیند و خواننده چه مصیبتی پیدا می‌کند. برای فهم مطلب این وضعیت به کرات برای مترجمین و نویسندگان متون علوم انسانی ما پیش می‌آید.

آنها مجبور می‌شوند که یا معنی واقعی جمله یا متن را ندانند یا آن را لغت به لغت ترجمه نمایند و یا به هر حال ترجمه ای نزدیک به معنی ظاهری که می‌فهمند بر روی کاغذ بیاورند. در حالی که اگر اندکی به خود زحمت دهند می‌توانند با مراجعه به منابع دیگر و با نامل بیشتر بر روی متن معنی آن را درک نمایند و سپس آن را به زبانی سلیس و روان برای خواننده توضیح دهند. در پایان اذعان داریم که علیرغم تلاش و وسواس زاید الوصفی را که به خرج داده تا مطالب و کتب از سادگی و نوآوری‌های ویژه بهره گرفته باشد و خواننده را با آخرین یافته‌های جامعه‌شناسی فرهنگی آشنا سازد، کاستی‌های فراوانی در آن می‌توان یافت. این کاستی‌ها را بر ایشان ببخشاید.

از آنجا که کمبود منابع آموزشی مفید، همچنان یکی از بزرگترین مشکلات و از جمله موانع رشد و بالندگی در کشور ما به شمار می‌آید، نهضت تولید علم و تالیف و ترجمه منابع، از الویت جدی برخوردار است. امید است این نوشتار، برای همه خوانندگان آن مفید باشد و نگارندگان بتوانند با بهره‌گیری از راهنمایی‌ها و ارشادات صاحب نظران، پژوهشگران و دانشجویان، غنای محتوایی آن را در چاپ‌های بعدی ارتقا بخشند.

دکتر بهناز نوری کورعباسلو - دکتر محمد بیدنگلی

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۱۳	فصل اول : تاریخچه جامعه‌شناسی
۱۳	تاریخچه جامعه‌شناسی
۱۴	جامعه‌شناسی چیست ؟
۱۵	تعریف جامعه‌شناسی
۱۶	فایده جامعه‌شناسی
۱۷	اهمیت مطالعه جامعه‌شناسی
۱۷	پدیده اجتماعی :
۲۱	تقسیم‌بندی جامعه‌شناسی
۲۱	جامعه‌شناسی ایستا یا سکون
۲۲	جامعه‌شناسی پویا یا حرکتی
۲۳	حدود جامعه‌شناسی
۲۳	جامعه‌شناسی خرد
۲۳	جامعه‌شناسی کلان
۲۴	تفاوت جامعه‌شناسی خرد و جامعه‌شناسی کلان
۲۴	مبانی جامعه‌شناسی
۲۵	جامعه‌شناسی و علوم دیگر
۲۵	تفاوت جامعه‌شناسی با مردم‌شناسی
۲۶	تفاوت جامعه‌شناسی با علوم سیاسی
۲۶	تفاوت جامعه‌شناسی با تاریخ
۲۶	تفاوت جامعه‌شناسی با روان‌شناسی
۲۹	فصل دوم : تعریف جامعه‌شناسی
۲۹	تعریف جامعه‌شناسی
۳۱	جوامع ابتدایی
۳۲	نبود حکومت در جامعه ابتدایی
۳۲	وظایف جامعه
۳۳	انواع جامعه
۳۴	روابط انسانی
۳۷	فصل سوم: دیدگاه‌های اندیشمندان
۳۷	دیدگاه‌های اندیشمندان
۳۸	مدینه فاضله فارابی

۳۸	عدالت در مدینه فاضله فارابی
۳۹	ابن خلدون
۴۰	ابوریحان بیرونی (۴۴۰-۳۶۲ د. ق.)
۴۱	افلاطون (۴۹۲-۳۷۴ د. م.)
۴۲	ارسطو (۳۸۴-۳۲۲ د. ق.)
۴۳	مونتسکیو (۱۷۵۵-۱۶۸۹)
۴۴	اگوست کنت (۱۸۵۷-۱۷۹۷) و آغاز جامعه شناسی جدید
۴۶	تقسیم بندی علوم از نظر کنت
۴۶	ماکس وبر: ۱۹۲۰-۱۸۶۴ م.
۴۷	کارل مارکس: ۱۸۸۳-۱۸۱۸ م.
۴۸	امیل دورکیم: ۱۹۱۷-۱۸۵۸ م.
۴۸	نظریه تقسیم کار اجتماعی
۴۹	همبستگی ارگنیک
۵۱	قواعد جامعه شناسی
۵۲	صور ابتدایی حیات دینی
۵۳	فصل چهارم: فرهنگ شناسی
۵۳	فرهنگ شناسی
۵۵	ویژگی های فرهنگ
۵۶	فرهنگ پذیری
۵۸	اقسام فرهنگ پذیری
۵۹	انسجام فرهنگی
۵۹	خرده فرهنگ
۶۰	شکل گیری خرده فرهنگ
۶۱	کارکردهای خرده فرهنگ
۶۱	عناصر اساسی فرهنگ
۶۲	هنجارها (NORMAS)
۶۳	ارزش ها (VALUES)
۶۳	عقاید و باورها (BELIEFS)
۶۴	صنایع فرهنگی و هنری (ARTIFACTS)
۶۴	اشاعه فرهنگی
۶۵	انواع اشاعه فرهنگی
۶۶	جامعه و فرهنگ

۶۶	..... انزوای فرهنگی
۶۷	..... فرهنگ مادی :
۶۷	..... فرهنگ غیر مادی یا معنوی :
۶۹	..... فصل پنجم : نهادهای اجتماعی
۶۹	..... نهادهای اجتماعی
۷۰	..... نهاد از نظر جامعه شناسی :
۷۰	..... معنای عام
۷۰	..... معنای خاص
۷۱	..... تفاوت « نهاد » ا « سازمان »
۷۲	..... تفاوت نهاد با توسه :
۷۲	..... اهمیت نهادها
۷۳	..... انواع نهادهای اجتماعی
۷۳	..... نهادهای اصلی یا نخستین
۷۴	..... نهادهای دومین یا نهادهای فرعی
۷۵	..... منشا نهاد ها
۷۵	..... علل پیدایش نهادها
۷۶	..... روابط متقابل میان نهادهای اجتماعی
۷۷	..... کارکرد نهادهای اجتماعی
۷۷	..... ویژگی‌های نهادهای اجتماعی
۷۹	..... فصل ششم : گروه‌های اجتماعی
۷۹	..... گروه‌های اجتماعی
۷۹	..... تعریف گروه اجتماعی
۸۰	..... عامه مردم
۸۱	..... انبوه خلق
۸۲	..... انواع جماعت یا انبوه خلق
۸۳	..... گروه‌های نخستین
۸۴	..... گروه‌های دومین یا ثانوی
۸۵	..... تفاوت گروه‌های نخستین و دومین (ثانوی)
۸۵	..... ویژگی‌های گروه نخستین و گروه دومین (راجرز ۱۹۶۰)
۸۶	..... انواع گروه‌های اجتماعی
۸۷	..... گروه فشار بر دولت
۸۸	..... ویژگی‌های گروه‌های سری :

۸۹	.....	خصوصیات مشترک گروه‌های اجتماعی
۸۹	.....	ابعاد تقسیم بندی گروه ها
۹۰	.....	گروه‌های مرجع یا داوری
۹۱	.....	فصل هفتم: خانواده
۹۱	.....	خانواده
۹۱	.....	تعریف خانواده
۹۲	.....	تعریف خانوار
۹۲	.....	تفاوت خانواده با خانوار
۹۳	.....	کلان
۹۴	.....	خانواده سبکی
۹۴	.....	خانواده زاد روگا (سه تعاونی)
۹۵	.....	کارکردهای خانواده
۹۶	.....	اهمیت خانواده
۹۶	.....	جایگاه و منزلت خانواده
۹۷	.....	علل کاهش اقتدار والدین در غرب
۹۷	.....	خانواده هسته ای و گسترده
۹۷	.....	خانواده هسته ای:
۹۸	.....	ویژگی های خانواده هسته ای
۹۸	.....	انواع خانواده هسته ای
۹۸	.....	خانواده هسته ای نوع دوم
۹۹	.....	خانواده هسته ای مهاجر:
۹۹	.....	خانواده گسترده
۱۰۰	.....	پیدایش خانواده
۱۰۰	.....	انواع خانواده
۱۰۱	.....	خویشاوندی
۱۰۲	.....	ازدواج
۱۰۳	.....	تشیوه ازدواج
۱۰۳	.....	انواع ازدواج
۱۰۴	.....	یک همسری
۱۰۴	.....	برخی ویژگی های ازدواج تک همسری
۱۰۴	.....	چند همسری
۱۰۵	.....	برخی ویژگی های جوامع چند همسری

۱۰۵	چند شوهری :
۱۰۷	ازدواج بین دوهم جنس در جوامع مدرن :
۱۰۷	ازدواج زن با زن، ازدواج ارواح در جوامع سنتی :
۱۰۷	ازدواج با محارم دودمانی
۱۰۸	ازدواج پسران با همسران پدر متوفی
۱۰۸	انواع ازدواج در عشایر
۱۰۹	ازدواج در دوره ساسانیان
۱۱۰	« لوبرات» و « سورورات»
۱۱۲	انواع ازدواج در حیوانات
۱۱۳	قواعد اسکان بین از نسوویی
۱۱۳	پدر مکانی
۱۱۳	مادر مکانی
۱۱۳	دایی مکانی
۱۱۳	هر دو مکانی
۱۱۵	فصل هشتم: هنجارهای اجتماعی و کنترل اجتماعی
۱۱۵	هنجارهای اجتماعی
۱۱۶	تنوع و دگرگونی ارزشهای اجتماعی
۱۱۷	تعریف ارزشهای اجتماعی
۱۱۹	انواع ارزشهای اجتماعی
۱۲۱	کنترل اجتماعی
۱۲۳	فصل نهم: نقش و پایگاه اجتماعی
۱۲۳	نقش و پایگاه اجتماعی
۱۲۳	تعریف پایگاه
۱۲۵	فشار نقش
۱۲۵	نقش اجتماعی
۱۲۶	انواع نقشهای اجتماعی
۱۲۷	ویژگیهای نقش اجتماعی
۱۲۷	تعدد و تعارض نقش ها
۱۲۸	پایگاه اجتماعی
۱۲۹	انواع پایگاههای اجتماعی
۱۲۹	پایگاه اجتماعی انتسابی (پایگاه به دست آمدنی)
۱۲۹	پایگاه اجتماعی اکتسابی (پایگاه به دست آوردنی)

۱۳۱	فصل دهم: تحرک اجتماعی
۱۳۱	تحرک اجتماعی
۱۳۱	تحرک اجتماعی عمودی
۱۳۱	تحرک اجتماعی افقی
۱۳۲	انواع جوامع از لحاظ میزان تحرک اجتماعی
۱۳۴	عوامل موثر بر تحرک اجتماعی
۱۳۷	فصل یازدهم: طبقه اجتماعی
۱۳۷	طبقه اجتماعی
۱۳۸	نظریه سی. پ. بوط به قشر بندی اجتماعی و نابرابریهای طبقاتی
۱۳۸	نابرابریهای طبقاتی و عوامل طبیعی
۱۳۹	نابرابریهای طبقاتی و نزاع تاراجی
۱۴۰	تضادهای اجتماعی و تضادهای طبقاتی
۱۴۱	تضادهای طبقاتی و انتزاع
۱۴۱	تضادهای طبقاتی و مالکیت
۱۴۲	طبقه از دیدگاه ویلفردو پارت
۱۴۴	ملاک‌های طبقه اجتماعی
۱۴۷	فصل دوازدهم: جنبشهای اجتماعی
۱۴۷	جنبشهای اجتماعی
۱۴۸	تفاوت جنبش‌های قدیم با جدید
۱۴۸	ویژگی‌های مهم جنبش‌های اجتماعی
۱۴۹	انواع جنبش‌های اجتماعی
۱۵۰	رهبری فرهنگمند و رهبری اجرایی
۱۵۱	اهمیت رهبری لایق
۱۵۱	مراحل جنبش اجتماعی
۱۵۳	فصل سیزدهم: تغییرات اجتماعی
۱۵۳	تغییرات اجتماعی
۱۵۴	انواع تغییرات
۱۵۴	ویژگی‌های تغییر اجتماعی
۱۵۶	شرایط تغییر اجتماعی
۱۵۹	فصل چهاردهم: آسیب شناسی فرهنگی
۱۵۹	آسیب شناسی فرهنگی
۱۶۱	اصطلاح آسیب شناسی

۱۶۲	فرهنگ چیست؟
۱۶۴	اهمیت بحث از آسیب شناسی فرهنگی
۱۶۶	پیشینه بحث آسیب شناسی فرهنگی
۱۶۷	روش یابی آسیب شناسی فرهنگی
۱۷۱	فصل پانزدهم: آسیب شناسی فرهنگی جامعه ایران
۱۷۱	آسیب شناسی فرهنگی جامعه ایران
۱۷۱	فقدان استراتژی فرهنگی
۱۷۲	فقدان نگرش بلندمدت به پدیده‌های فرهنگی
۱۷۲	فقدان الگوها و نمونه‌های مطلوب مدیریتی فرهنگی
۱۷۳	فقدان توجه به سیستم نهاد‌های مدنی فرهنگی
۱۷۳	ضعف آموزش گانندگان فرهنگی
۱۷۴	انفعال با تسلیم فرهنگی
۱۷۴	مصرف گرایی
۱۷۵	انقباض فرهنگی
۱۷۸	تاکید بر فرهنگ اسلامی
۱۸۰	مقابله با فرهنگ‌های دیگر
۱۸۱	پایین بودن عناوین و شمار محصولات فرهنگی
۱۸۱	نهادینه شدن فرهنگ تملق و چاپلوسی
۱۸۳	فصل شانزدهم: عوامل موثر بر هویت
۱۸۳	عوامل موثر بر هویت
۱۸۳	نقش خانواده در هویت یابی
۱۸۴	فرهنگی - اجتماعی
۱۸۵	فرهنگی - دینی
۱۸۶	عزت نفس و رابط آن با بحران هویت
۱۸۷	گروه همسالان (PEER GROUP)
۱۸۸	نقش "خود" در اجتماعی شدن
۱۸۸	نقش دیگران مهم و تممیم یافته در هویت یابی
۱۸۹	نقش مدرسه در هویت یابی
۱۹۱	فصل هفدهم: جامعه شناسی فقر
۱۹۱	جامعه شناسی فقر
۱۹۱	فقر و انحرافات اجتماعی
۱۹۳	اقسام فقر

۱۹۴	انحرافات اجتماعی
۱۹۵	فقر و انحرافات اجتماعی
۱۹۵	تبیین خرد
۱۹۵	تبیین کلان
۱۹۶	نظریه‌های مربوط به فقر
۱۹۶	چشم انداز فرهنگی
۱۹۷	چشم انداز موقعیتی
۱۹۸	چشم انداز ربطی
۱۹۸	نظریه‌های مربوط به انحرافات اجتماعی
۱۹۹	نظریه برنجاری
۱۹۹	نظریه انتقال فرهنگی
۱۹۹	نظریه برجساری
۲۰۰	رابطه بین فقر و انحرافات اجتماعی
۲۰۰	نظریه مخالفان
۲۰۱	نظریه موافقان
۲۰۲	فقر و انحرافات اجتماعی از منظر دیر
۲۰۳	مفهوم فقر
۲۰۴	رابطه فقر و انحرافات اجتماعی
۲۰۵	نقش فقر در انحرافات اجتماعی
۲۰۵	اعتماد
۲۰۶	سرقت
۲۰۶	زوال خانواده
۲۰۷	خودکشی
۲۰۷	فقر و جرائم زنان
۲۰۸	پیامد فقر
۲۱۱	فهرست منابع و مآخذ